

הדף היומי

עלון יומי ללומדי הדף היומי
יו"ל ע"י מדרשיית הדף היומי פ"ת
לע"נ גיטל מלכה ע"ה בת הר"ר אשר אנטשיל ז"ל
midrashiya@eagleintl.com

יום חמישי טו' אייר תשס"ז
מסכת חגיגה דף כו' כ"ז

סיכום הדף

נושא היום: נאמנות עם הארץ. טומאה ברגל. ככלי המקדש.

כאשר באים גובי מס יהודים לבית, נאמנים לומר לגבי קודש, לא נגענו בכלי חרס לטמא אויר שבתוכם. אולם, אם היה ביניהם נוכרי, אינם נאמנים. בטעם נחלקו, ריו"ח ור"א, האם מצד שאימת הנוכרי, או שילשין למלך שלא בדקו. נפק"מ, נוכרי שאינו חשוב, שלא מפחדים, אולם ילשין למלך. וכן גנבים, נאמנים לומר שלא נגעו בכלי חרס. ולרב פנחס, דווקא כאשר עשו תשובה. אולם אם לא עשו תשובה, מקום דריסת רגליהם טמא. ובירושלים, נאמנים על כלים גדולים. ולגבי כלים קטנים כבר למדנו, שנאמנים מן המודיעים.

ובשעת הרגל, האמינו לע"ה אף לתרומה. שדרש ריב"ל, "ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים", שבשעת הרגל כולם מוגדרים כחברים.

עם הארץ שנאמן בשעת הרגל, לדעת רבנן, יכול להמשיך למכור מהחבית שפתח ברגל, לאחר הרגל. לדעת רבנן, לא ממשיך לאחר הרגל. ולמסקנא, לדעת רבנן, חבית שנפתחה ברגל, ישאיר לרגל אחר. ולדעת רבי יהודה, אי"צ להשאיר לרגל אחר, אלא יכול למכור מיד אחר הרגל בחזקת טהרה.

בזמן בית המקדש, מיד לאחר הרגל היו מטהרים את כל כלי העזרה, מחמת חשש טומאת עמי הארצות. אולם אם הסתיים הרגל ביום חמישי, היו ממתנינים מלטהר, עד יום ראשון מחמת כבוד השבת. ולדעת רבי יהודה, אף אם הסתיים הרגל ברביעי ממתנינים מלטהר עד אחר השבת. היות והיו עסוקין בלחוציא את תרומת הדשן המרובה, שהצטברה ע"ג המזבח בהקרבת קרבנות עם ישראל שבאו ברגל.

טהרת הכלים הייתה נעשית ע"י טבילת הכלים. ואומרים לכהנים עמי הארצות בזמן הרגל, היהירו שלא תגעו בשלחן, שלא שייך לטבולו היות וכתוב "תמיד", ואין להזיזו ממקומו. ובברייתא למדנו שאף הזהירו אותם מלגעת במנורה. המחלוקת היא, מה כוונת התורה שאמרה "זאת המנורה נכח השלחן", האם הכוונה כ"תמיד" של שלחן. או רק הגדרת מקום המנורה. ומה ששייך קבלת טומאה בשלחן, אע"פ שהוא כלי עץ העשוי לנחת, שאינו מקבל טומאה. אולם היות והגביהו את השלחן ברגל להראות חיבת ישראל, שלחם הפנים ושאר כבשעת אפייתו, מוגדר השלחן ככלי עץ שעשוי לטלטלו.

לצד שהשלחן הוא כלי העשוי לנחת, לא היה מקבל טומאה. אע"פ שהיה מצופה זהב, וציפוי זהב מבטל את הדין של הכלי הפנימי. וחשיבות העצי שיטים שמהם היה השלחן, מועיל רק לר"ל שאמר שכלי חשוב מתחת לציפוי לא מתבטל. אולם לריו"ח, שכלי חשוב גם מתבטל. ולמדנו, שאין הבדל האם הכלי מחופה בחיבור ע"י מסמרים, אלא אף אם מחובר לא מסמרים, מבטל את הדין של הכלי הפנימי, והשלחן לא היה מקבל טומאה, אם היה כלי עץ של נחת, מחמת שהנביא החשיב את השלחן לשלחן עץ, אף שהיה מחופה בזהב.

בפסוק ביחזקאל כתוב "המזבח עץ וכו' וידבר אלי זה השלחן וכו'", אמרו ריו"ח ור"ל, בזמן שבת המקדש קיים, המזבח מכפר על האדם. בזמן שאין בית המקדש, שלחנו של אדם מכפר עליו.

לכל הכלים במקדש היה תחליף שני ושלישי, כך שאם נטמא היה במלאי עוד כלים שראוי להשתמש בהם. כל הכלים במקדש היו צריכים טבילה, למעט מזבח הזהב ומזבח הנחשת, לר"א, היות ומוגדרים כקרקע, שכתוב לגבי מזבח הנחושת "מזבח אדמה", והוקשו המזבחות אחת לשניה. לרבנן, היות ומצופים זהב. שיטה א', חכמים באמת טימאו, מכיון שהם מצופים. שיטה ב', אין מקבלים טומאה, על אף שהם מצופים, כיון שהתורה קראה להם "עץ" והציפוי בטל. אמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר, אין אש של גהינם שולטת בת"ח, היות וכל גופם אש. וק"ו מסלמנדרא שנוצרה מאש, והסך גופו בה ניצל מאש. ור"ל אמר, אפילו ברשעים אין אש הגהינם שולטת, ק"ו ממזבח שציפוי היה זהב בעובי דינר, ולא קרה לו כלום על אף שהיה עליו אש שנים רבות. בודאי על פושעי ישראל, שמלאים במצוות כרימון.

הדף על מסכת חגיגה וסליקא לה סדר מועד

עיונים על הדף

האם הפרוכת יכלה לקבל טומאה?

מבואר במשנה, שכל כלי המקדש היו צריכים טבילה לאחר הרגל, למעט שולחן ומזבחות, ומנורה לפי דעת הברייתא וכו'. מה היה דין "הפרוכת", לכאור' אינה מוגדרת ככלי הראוי לקבל טומאה, שהרי מהווה היא מחיצה.

אולם המשנה בשלהי מסכת שקלים אומרת, פרוכת שנטמאה בולד הטומאה, מטבילין אותה וכו'. היינו, שהפרוכת הגדרתה "כלי", שהרי יכלה לקבל טומאה. והמשנה העמידה שקיבלה הפרוכת טומאה מ"ולד הטומאה". צריך להבין, איך אומרת המשנה שהפרוכת קיבלה טומאה מולד הטומאה, הרי הפרוכת מוגדרת ככלי, והכלל שכלי לא מקבל טומאה מראשון. ואיך כתבה המשנה שפרוכת שנטמאה בולד הטומאה צריכים להטבילה. מעמידים הראשונים, שמדובר שנגעה בטומאת משקים. והכלל במשקים שחוזרים להיות ראשון. וזאת טומאה דרבנן, מחמת רוק מי רגליים, ודמו של זב, שהם מטמאים כלים, לכן גזרו על כל טומאת משקים. אולם מחמת שזאת טומאה דרבנן, לא הצריכו להטביל את הפרוכת בחוץ, וכן לא היו צריכים להמתין לטהרת הפרוכת עד שיעריב שימשה, ומיד לאחר טבילתה יכולים להכניסה.

אולם הדבר צריך תלמוד, מדוע מוגדרת הפרוכת ל"כלי", הרי היא תלויה ומשמשת למחיצה, והיא כקירות הבית שאינם מקבלים טומאה. אומרים תוס' (ביצה יד': ד"ה מפני מה) היות וכאשר הלכו בניו במדבר, היו צוררים בפרוכת את הכלים מוגדרת היא לכלי קיבול המקבל טומאה. אולם הקשו על תירוץ בתוס' חדשים ועוד, שהרי זה תירוץ רק לגבי המשכן ולא לגבי בית המקדש.

ואף צ"ע לאור דברי התוס' (ד"ה כלי) אצלנו בסוגיא, ששאלו מדוע הגמ' מביאה ראייה ששלחן אינו מוגדר כלי עץ העומד לנחת, ממה שהגביהו את השלחן להראות לעולי רגלים. הרי במדבר היו מטלטלים את השלחן, וא"כ השלחן לא מוגדר לנחת, אלא דבר המטלטל. ואמרו תוס' בשם הר"ר אלחנן שמה שהוצרכו ללמוד ממה שהגביהו את השלחן, זה רק במקומות הקבועים כנוב גבעון שילה ובית עולמים. ולפ"ז, באמת לא יועיל הסבר העניין בפרוכת, כפי שביארו התוס' בביצה, שבנ"י במדבר הלכו עם הפרוכת בצורה של כלי, ולכן הייתה ראוייה לקבל טומאה. שא"כ כאשר היו בבית עולמים, מדוע קיבלה הפרוכת טומאה. ולכאור' קשה להעמיד שהיות ובמדבר היה לפרוכת הגדרת "כלי" א"כ לעולם הפרוכת מוגדרת ככלי.

ועוד, תוס' שואלים לגבי שלחן, אם נעמיד שבמדבר היה מוגדר ככלי המטלטל וקיבל טומאה, עדיין היה טמא. ואמרו יסוד, שהיות וטלטלו לא היה לבד אלא אם שאר הכלים, לא מוגדר ככלי המטלטל המקבל טומאה. וא"כ ה"נ לכאור' בפרוכת, אפילו שהשתמשו בצורה של כלי, אולם לא היה ראוי לקבל טומאה כמו בשלחן. ויש לפלפל.

אולם תוס' בחולין (צ': ד"ה שלש מאות) וכן בביצה (שם) הביאו עוד תירוץ, שפרוכת מוגדרת לאוהל ומקבלת טומאה, היות והיא משמשת את הארון ויעו"ש. בריטב"א בביצה (שם) ביאר שיש גזירה על פרוכת כמו בוילון, שבוילון גזרו רבנן, מחמת שהשמש יכול להתחמם. ואמנם שמחמת זה בבית המקדש אין לגזור, כיון שכלי המקדש עומדים באיסור הנאה, ואין לחשוש שמאן דהוא השתמש בפרוכת ע"מ להתחמם. אולם לא חילקו בין פרוכת לוילון.

הראשונים (רא"ש בתמיד כ"ט: הריטב"א הג"ל ועוד) ביארו בעוד אופן היכן מצאנו טבילה לפרוכת, אולם תירוץ זה לא יועיל לנו להבנת הסוגיא לפנינו. כפי שלמדו עליל בגמ', אחת מההלכות של חומר בקודש, כלי שנגמרה מלאכתו ועתה מתחילים להשתמש בו לצורך קודש אמרו שיש לטבולו. א"כ כאשר סיימו את עשיית הפרוכת יש להלכה לטבילה לצורך קודש. וכאמור בסוגיא בשקלים מבואר שכן קיבלה טומאה, וטבילתה לא רק מחמת חומר בקודש. ואף צ"ע שהרי גמ' העמידה לעיל שכל הטבילה מחמת חומר בקודש לכלי שנגמרה מלאכתו זה דווקא ככה"ג שיש לחוש לרוק עמי הארצות שהגיע לכלי לפני גמר מלאכה וכאשר נעשה הכלי ראוי לשימוש עדיין הרוק היה לח. האם יש לחוש בכה"ג בעת עשיית הפרוכת. ואולי לא פלוג רבנן בהלכות חומר בקודש.